

**Vigtige guidelines
til det gode
pårørendesamarbejde**

Horsens Kommune

Sådan blev Guidelines til...

Udformningen af Guidelines er blevet til i dialog med pårørende og interessenter inden for området. Center for Handicaps Pårørenderåd og Horsens Kommunes Handicapråd er kommet med inputs til 5 guidelines, som alle udgør en central betydning for det gode samarbejde:

- **Kommunikation**
- **De gode overgange**
- **Den pårørende som ressource**
- **Nærvær og tilgængelighed**
- **Rolleforståelse**

Ovenstående 5 guidelines skal præge og skabe retning for pårørendesamarbejdet på voksenhandicapområdet i Horsens Kommune. De tager afsæt i Horsens Kommunes værdier: **Helhed, Resultat, Respekt og Kvalitet** og de politiske og faglige visioner om det *gode, aktive og meningsfulde liv* for alle borgere i kommunen.

Forord

Vi er alle – i den ene eller anden forstand – pårørende. Vi er nogens børn, forældre, søskende eller ven. Som pårørende er man betydningsfuld, da man ofte udgør den form for vigtig relation, som baserer sig på mellemmenneskelig tillid og tryghed.

Vigtige guidelines til det gode pårørendesamarbejde er henvendt til dig, som er pårørende til et voksent menneske med et **kognitivt udviklingshandicap og/eller -forstyrrelse**, som modtager ydelser og indsatser på voksenhandicapområdet i Horsens Kommune.

Som pårørende har du en særlig og vigtig rolle og funktion, typisk både som talerør, livsvidne og støtteperson. Din vigtige rolle som samarbejdspartner og bindeled til relevante, og til tider skiftende, fagpersoner og professionelle har du ofte i et livslangt perspektiv.

Som pårørende kan du periodevist eller livslangt være udfordret af denne særlige livspræmis – særligt hvis du også selv har et handicap.

Formålet med disse guidelines er, at vi sammen skaber et godt og konstruktivt fælles afsæt for et samarbejde, som hviler på en grundlæggende respekt for hinandens synspunkter, roller og funktioner. Ambitionen er et samarbejde til borgerens bedste.

I det nedenstående introduceres du til fem guidelines, som via en frugtbar dialog med pårørenderepræsentanter i Horsens Kommunes Handicapråd og Pårørenderåd i Center for Handicap er fundet frem til som de vigtigste for et velfungerende pårørendesamarbejde.

De fem guidelines vil indgå i introduktion og kompetenceudvikling af vores medarbejdere og ledere på området samt som afsæt for dialog i mødet med pårørende.

September 2023

Lone Bahnsen Rodt

Chef for Handicap, Psykiatri og Socialt Udsatte
Horsens Kommune

Centrale principper

Ethvert samarbejde med pårørende på voksenhandicapområdet hviler på centrale principper, som er funderet i lovgivningen på området, og som i udgangspunktet sætter rammen for samarbejdet omkring den enkelte borger:

01

Selvbestemmelsesret

Selvbestemmelsesret betyder, at man har ret til at **bestemme over eget liv** – herunder ens politiske stilling, økonomiske forhold og sociale/ kulturelle ståsted og udvikling. Der kan således ikke gøres indgreb i det enkelte menneskes **ret til selvbestemmelse** uden, at vedkommende selv ønsker det, eller at der ved lovhjemmel er stadfæstet adgang hertil – fx via værgemål eller dom.

02

Frivillighedsprincip

Det er i udgangspunktet altid frivilligt, om man ønsker at modtage tilkendte ydelser og indsatser. Ligesom ved selvbestemmelsesretten betyder det, at man som udgangspunkt har ret til at sige nej til at modtage hjælp – også selvom det for andre kan virke uhensigtsmæssigt.

03

Tavshedspligt

Som medarbejder skal man have **samtykke** til at videregive personlige oplysninger til de pårørende. Tavshedspligten gør, at det altid kun er det enkelte menneske, der har ret til at kende og videreformidle egne personlige oplysninger.

Medarbejdere inden for handicapområdet bør altid rådgive den enkelte i forhold til at inddrage/ rådføre sig med relevante pårørende i større væsentlige beslutninger i vedkommendes liv.

Som pårørende kan du altid henvende dig med oplysninger, som du mener har betydning for den handicappedes livssituation.

Guidelines

01

Kommunikation

Kommunikation og dialog er to sider af samme sag. Kommunikation og dialog danner et nødvendigt fundament for et godt samarbejde.

Den gode dialog hviler på grundlæggende værdier – så som gensidig respekt og forskellige perspektivers afgørende betydning for forståelse af helheden. Derfor har vi fokus på løbende at kommunikere og invitere til dialog.

- **Medarbejdere og pårørende** inden for voksenhandicapområdet i Horsens Kommune skal basere deres samarbejde på gode, åbne og løbende dialoger.

Envejs-kommunikation fra medarbejdere til pårørende om fx status, planer og udviklingsperspektiver for de respektive indsatser og tilbud kommunikeres ud fra en grundlæggende forståelse af, at "modtager definerer budskabet".

- **Envejs-kommunikation til pårørende** bør derfor i høj grad være tydelig, forståelig, faktuel og transparent, og der bør i den løbende dialog sikres og afstemmes fælles forståelse af dét, som er kommunikeret ud.

02

Som pårørende er du en vigtig ressource

Som pårørende til et menneske med udviklingshandicap eller -forstyrrelse er du ofte livslangt en vigtig nøgleperson i form af både at være **livsvidne, talerør og støtteperson**. Inddragelse af dine indsigter og erfaringer som pårørende er således vigtig, og til tider afgørende, for, at medarbejdere lykkes i deres opgavevaretagelse.

Samarbejdet med relevante pårørende skal basere sig på en respektfuld forståelse af, at du som pårørende – uagtet din særlige nøgleposition – i perioder kan spille en mere eller mindre aktiv rolle i borgerens liv.

For nogle kan netværk og vidensdeling mellem andre pårørende til en borger med udviklingshandicap være en god vej til at finde balance i rolle, opgaver og ressourcer.

For at lette dine muligheder for at danne netværk, tilbyder vi løbende, via fælles møder og arrangementer i regi af relevante indsatsen inden for området, muligheden for at danne netværk med andre pårørende .

03

De gode overgange

Overgange i livsfaser, tilbud/indsatser og relationer til medarbejdere og fagpersoner er et særligt og uundgåeligt livsvilkår for mennesker med kognitive udviklingshandicap og deres pårørende. Overgangene opleves typisk som en bevægelse fra noget kendt og trygt til noget ukendt og potentielt utrygt. **Det kræver løbende tilvænning – for alle parter.**

- Som pårørende skal du i videst muligt omfang tænkes ind i drøftelser om, hvad en overgang kommer til at betyde, og hvordan den bedst muligt planlægges, herunder hvordan, hvornår og i hvilken takt nye forhold og indsatser skal besluttes, præsenteres og træde i kraft.

Overgangen fra barn til voksen på handicapområdet udgør en særlig og potentiel vanskelig overgang, fordi lovgrundlag, ydelser og indsatser skifter på en række grundlæggende områder. Særligt skifter din rolle og funktion som pårørende, fordi din kommende involvering som pårørende forudsætter samtykke og/eller værgemål.

- Horsens Kommunes beskrivelse "Den gode overgang fra barn til voksen på handicapområdet" udgør en tydelig og klar rettesnor for samarbejdet og dialogen med både borgere og deres pårørende på tværs af børn- og voksen handicapindsatser i overgangen til voksenlivet.

04

Rolleforståelse

Din rolle som pårørende vil ofte være forskellig i forhold til rollen som medarbejder. I takt med borgernes udvikling, kan rollerne ændre betydning og karakter over tid.

Et godt samarbejde, medarbejdere og pårørende imellem, hviler på en klar og fælles bevidsthed om rollefordeling og rollernes betydning for borgerne.

Det er vores ønske, at samarbejdet hviler på en fælles forståelse og accept af, at pårørende og medarbejdere **er hinandens forudsætninger** for bedst muligt at lykkes i forhold til at sikre mennesker med udviklingshandicap/-forstyrrelser så gode, aktive og meningsfulde liv som muligt.

I det gode pårørendesamarbejde indgår der løbende en fælles afklaring af både ønsker, ressourcer, forventninger, forudsætninger og rollefordeling i forhold til det videre samarbejde – herunder hvad man som både medarbejder og pårørende eventuelt ikke længere kan bidrage med eller forvente af den anden i samarbejdet.

05

Nærvær og tilgængelighed

For at vi sammen kan skabe og bevare et velfungerende samarbejde, er det nødvendigt, at vi gør os tilgængelige for hinanden. Helt konkret betyder det, at vi både mentalt og fysisk gør os tilgængelige for dialog og samarbejde. **Nærvær og tilgængelighed** kræver i deres essens, at der finder møder og dialoger sted – og at begge parter tager (med)ansvar for, at dette sker.

Det gode samarbejde kræver derfor fokus på muligheden for, og nødvendigheden i, at finde plads til både de uplanlagte uformelle møder og dialoger samt de mere formelle møder med en (vel)kendt dagsorden.

Ud over at mødes fysisk kan vi skabe nærvær og tilgængelighed på mange måder. Blandt andet også via telefonsamtaler, mailudvekslinger, videomøder, informationskærme og andre sikre kommunikationsplatforme.

Horsens Kommune

Chr M Østergaards Vej 4
8700 Horsens

Telefon: 76 29 29 29
www.horsens.dk

Horsens Kommune